

Streszczenie

Kompleks nienasycenia. Teoria psychiki według Tadeusza Micińskiego i Stanisława Ignacego Witkiewicza

W pracy podjęto się wyjaśnienia pojęcia „kompleksu nienasycenia”, którym autor nazywa obecne w tekstach Tadeusza Micińskiego i Stanisława Ignacego Witkiewicza przekonanie, że życiem psychicznym człowieka kieruje ustawiczne pragnienie przekraczania siebie i poszukiwanie kolejnych dróg do spełnienia tej potrzeby.

Między poglądami pisarzy istnieje wiele podobieństw, których nie można wytłumaczyć jedynie wspólnymi zainteresowaniami i lekturami. Deklaracje Witkacego zawarte w utworach literackich oraz tekstach filozoficznych i publicystycznych świadczą o intelektualnym wpływie, jaki Miciński wywarł na swojego młodszego przyjaciela. Porównanie ich refleksji zostało dokonane głównie na podstawie powieści, ze względu na zbieżność stosowanej przez twórców poetyki, której cechą charakterystyczną jest mieszanie różnych stylów narracji i wprowadzanie obszernych ustępów omawiających problemy intelektualne.

Psychologiczne koncepcje Micińskiego i Witkiewicza autor rozprawy zalicza do psychologii nieempirycznej, będącej częścią filozofii – w przeciwieństwie do psychologii empirycznej, której wnioski są oparte na wynikach badań laboratoryjnych. Zestawia twierdzenia pisarzy z funkcjonującymi w ich czasach szkołami psychologicznymi i filozoficznymi; wskazuje na możliwe inspiracje, a także wyjaśnia, dlaczego teorię kompleksu nienasycenia można określić jako oryginalną na tle epoki. Następnym etapem pracy stało się szczegółowe zdefiniowanie tej właściwości psychicznej oraz przedstawienie zachowania bohaterów powieści Micińskiego i Witkacego ukazującego jej występowanie.

Analiza ujawniła brak możliwości pełnego zrozumienia utworów epickich obu artystów bez uwzględnienia koncepcji kompleksu nienasycenia, która jest niezbywalnym elementem świata przedstawionego i wokół której zostały ukształtowane charaktery niemal wszystkich powieściowych postaci. Nigdy niespełnione dążenie do transcendencji jest przez bohaterów sublimowane na różne sposoby. Można je podzielić na: cielesne, objawiające się kompulsywnym nasycaniem potrzeb biologicznych, oraz duchowe, polegające na zainteresowaniu metafizyką.

Choć rozważania Micińskiego i Witkacego o kompleksie nienasycenia należy traktować przede wszystkim jako motyw literacki, mogą one również okazać się interesującym uzupełnieniem dla historii myśli psychologicznej.

Słowa kluczowe: Tadeusz Miciński, Stanisław Ignacy Witkiewicz, teoria psychiki, kompleks nienasycenia, metafizyczne nienasycenie, sublimacja

7.08.2021
Fydyerh Nguyễn

Abstract

The insatiability complex. The theory of the psyche according to Tadeusz Miciński and Stanisław Ignacy Witkiewicz

In the thesis, the author attempts to explain the concept of the "insatiability complex". This term describes the conviction found in the works by Tadeusz Miciński and Stanisław Ignacy Witkiewicz that a human mental life is driven by a constant need to transcend oneself and search for new ways to fulfill this desire.

There are many similarities between the writers' views that cannot be explained solely by their common interests and readings. Witkacy's declarations contained in his literary, philosophical and journalistic texts prove the intellectual influence that Miciński had on his younger friend. The comparison of their reflections was made mainly on the basis of their novels, due to the convergence of the poetics used by the authors, characterised by the mixing of different narrative styles and inclusion of extensive passages discussing intellectual problems.

The author of the dissertation classifies the psychological concepts of Miciński and Witkiewicz as non-empirical psychology, which is a part of philosophy, as opposed to empirical psychology, which bases its conclusions on the results of laboratory research. He compares writers' opinions to the psychological and philosophical schools of their time, notices possible inspirations, and also explains why the theory of the insatiability complex can be described as original against the background of the epoch. The next stage of the study is a detailed definition of this psychological property and a presentation of the exemplary behaviors of characters from Miciński and Witkacy's novels that show its occurrence.

The analysis revealed that it is impossible to fully understand the epic works of both artists without taking into account the insatiability complex. As an indispensable element of the represented world, it shapes the mental life of almost every character from Miciński and Witkacy's novels. The unfulfilled striving for transcendence is sublimated by the protagonists in various ways. Those manners can be divided into physical, manifested by compulsive satiation of biological needs, and spiritual, resulting in interest in metaphysics.

Although Miciński and Witkacy's reflections on the insatiability complex should be treated primarily as a literary theme, they may also be an interesting supplement to the history of psychological thought.

Key words: Tadeusz Miciński, Stanisław Ignacy Witkiewicz, theory of the psyche, insatiability complex, metaphysical insatiability, sublimation

7.08.2021

Fryderyk Nguyen